

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 » — »
Na štvrt roka . . . . . — » 60 »

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posilať predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Mravy liberálcov.

Nech mi ukáže dakto takého liberálca, ktorý by z presvedčenia bol tým! Ktorý by ďalako od sebeckosti, súc len preto tiskol táčky svobodnomyselnosti na predok, lebo sa mu zásady liberálne dobrými a blahonosnými zdajú?

A keď nie z presvedčenia, prečo sa tak krčovite a toľkí držia stípu liberalizmu? Hneď poviem. Liberálny človek väčším dielom je neverec; on patrí zovnútorne k daktorému náboženstvu, ktorého pravidlá ale nenasleduje. Svobodnomyselník teda pre ľahký a svetský život sa pridrža tých zkazoných zásad. Liberálci majú teraz v hrsti opraty panovania, od nich závisia masné hrnce, od nich závisia úrady, v ich hrsti je moc: povýšiť, abo ponížiť občanov tejto krajiny; a toto dobre vedia ablegáti, dobre to vedia úradníci, a z tejto príčiny sú ochotní šliapať po

svojom svedomí, po svojom presvedčení, po citlivosti ľudu, aby tak oni k dačomu doist mohli.

Jozef Knezits.

A či to nenie takto? Že od vlády liberálnej závisí bohatstvo, to z toho vidíme, že ablegáti a úradníci až po nadžupanov obsahujú povolenia železnicu stavať, čo mnohé tisíce naženie týmto panákom do vrecka.

Keď je volakto tuhým liberálcom nemusí mať ani kvalifikácie, a môže celkom v pokoji do masného úradu sa dostať, jako to v Orave vidíme, kde ani podžupan nevládne celkom učenosťou zákonom určenou, a do masných úradov aj takí sa podostávali, ktorí ani len gymnasialne školy nevybavili celkom. Ba aby čím viac bolo masných hrncov teraz sú už tam štyria stoliční notári v tej malej stolici; však to stoličná daň a štrkovka a čo ja viem pod

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

jakými titulmi navymýšľaná daň všetko zakryje.

Je to ale aj inde tak, nielen u utlačených Slovákov. Starý otec toho výchyrného správcu obrazárne bol len učiteľom, spolu ale aj zednarom a svobodnomyselníkom — a tak ho vládní vyšvihli na hodnosť osvietenosti. Nač o tých ale unoval s príkladmi čitateľov ct., ktorí sami ich dosť vidia v živote.

Je pravda, že daktori liberálci sú bez úradu, bez masného hrnca, na základe svojho majetku zámožní a bohatí. Prečo sú tedy tieto tiež privrženými svobodnomyselnosti? Ponevác oni zas na hodnosť čhajú, ako súc povzbavení nábožného presvedčenia, tú vládu podporujú, ktorá najlepšie vytiská vliv náboženstva zo spoločenského a verejného života. Kdo je planý, chce, aby aj druhý bol taký.

Nedávno interpeloval Hortovani Bánffyho, či tí panáci nedávno na hodnosť grófsku, barónsku atď. povýšení platili do kassy volebnej liberálcov? Dľa „B. H.“ totižto: Vidázó 400 tisíc zl.; br. Fr. a br. K. Harkáni 400 tisíc; br. L. Sólomossy 300 tisíc zl. Bohušovci 200 tisíc zl.; Bánffy povedal, že je toto lož. Na otázku tú ale, či teda platili za obsiahnutie tej hodnosti, nedal rovnej odpovede, neopovážil sa rovno povedať, že nie. Prečo sa tedy neopovážil s rovným „nie“ odseknúť nič námietok ľavičakov, ktorí vykrikovali, „rovnú odpoveď žiadame a nie figuarske okolkovanie.“ Bánffy ale i tretí krát len to isté sa opovážil povedať, že „B. H.“ nepísal pravdu. Keď ale Bánffy neprijal peniaze vyše taxy, prečo nespravil dohade koniec s rovným nie; jestli ale prijal, kam ich podiel? A jestli teda u nás nie za zásluhy, lež za peniaze sa udeľujú hodnosti, či sa to môže šľachetným jednaním menovať; či sa také veci šikujú do jednej civilizovanej krajiny?!

Teraz uhorské i cudzozemské noviny veľa písal o panamine uhorskom; a čo je to ten panamin? Keď ľudia za peniaze i statočnosť svoju predajú; hľadajú nie na počestnosť, lež len na časný zisk, ku ktorému hocakým oškľivým spôsobom doisť sa usilujú; a keď takéhoto chovania ešte aj vyšší úradníci sa nelakajú; to je obraz panaminu. A tento panamin na koho sa vzťahuje? Len na liberálcov, lebo oni panujú, lebo len svojím súdruhom zisku doprajú, a lebo len o nich vyšly také veci na vrch.

Šťastlivý si bol, ľudu nevinný, zakiaľ si o tomto novom slove ani slýchu ani chýru nemal; panovanie svobodnomyselné však aj v tvojej krajine sa postaralo o to, aby toto slovo panamin spomínané bolo. I s tým fa chcel obdarit liberalizmus, ktorý je dľa encikliky pápeža sám v sebe hriešny, či tedy jeho ovocie a výsledky

môžu byť cnostné a šľachetné? A keď o daktorom panákoví slyšíš, že je liberál, už môžeš vedieť, čo je on za vtáka, jako smýšľa. Len jednu radu ti chcem ešte pošepť: Chráň sa ho viac nežli ohňa; hovorím ti, poslušni mňa.

J. Jedla.

POLITICKÉ CHÝRY.

Rozdelenie ministerstva. Ministerstvo obchodu a kupectva má byť tak rozdelené, že obchod bude mať osobitného a kupectvo tiež svojho ministra. Teda o jeden masný hrniec zas je viac.

Už v najbližšom čísle budeme v stave ct. čitateľom na vedomie dať, či parlamentárna komisia dala miesto prosbe proti vyvoleniu Latkóczyho zadanej. V krátkosti opätujeme, že takej nesvedomitej volby ešte nebolo v Uhorsku, aby každý štvrtý volič (ľudák) bol povzbavený hlasu, aby dni a noci boli protivládni súžení zimou, hladom, daždom a smädou. Aj podplácanie a neprávny nátlak musí komisia do ohľadu vziať. Jako „Alkotmány“ píše: potvrdenie tejto volby by bol útok namierený proti statočnosti našej snemovne vyslancov.

Summa na četníctvo v dvoch posledných rokoch vynaložená, nenie rovnaká. V roku 1894. vynaložila krajina na četníkov (žandárov) 3966,493 zl. r. č.; v r. 1895. ale 4,111,337 zl. tedy o 144,844 zl. r. č. viacej, čoho príčinou byly pohyby národnostné v Sedmohradsku, a galiby socialistické na dolnej zemi, pre ktoré sa počet četníkov zvýšil musel.

Cirkev a millenium. Ako noviny tvrdia, knieža prímaš sa radis vládou, jako by sa mohol sviatok sv. Štefana kráľa v tomto milleniumovom roku s mimoriadne skvelou slávnosťou konať. Mal by vraj prísť jeho veličenstvo a všetci biskupi Uhorska. Veru tak, v deň sv. Štefana prosme Boha, aby Uhorsko čím skorej sa vrátilo k starému duchu kresťanskému, a židovský liberalizmus aby čím skorej koniec vzal. Ako mienime o milleniume, to sme už na javo dali, v troch úvodných článkoch pod nápisom »Millenium.«

Civilné sa párenie. Minister vnútra zas vydal nové nariadenie, dľa ktorého opleckár nemá práva žiadať a nútiť, aby mladoženisi podpísali opleckový protokol; i bez tohoto podpisu im musí vydať svedectvo, že sa uňho ustanovili; nemá právo žiadať, aby mladá nevesta s vencom prišla k nemu. Svedectvo ale bez kolku (štemplu) a celkom zdarma je povinný vystaviť. Konečne opleckár nemá právo žiadať, aby okrem dvoch svedkov ešte aj iní hostia sa ustanovili v jeho občianskom kostole, ktorý je bez obrazov a bez kríža. Vryte si toto dobre do pamäte, ct. čitateľa!

Cena cirkevných hodností. Pán Ján Markovich a Fraňo Nemček v nitrianskej cirkevnej stolici bývajúcí duchovní boli od pána biskupa predstrení ministerstvu, aby im bola udelená hodnosť opátska, lebo sú oba výborní kňazi, šľachetní mužovia, ktorí nie na zisk, ale na hlas svedomia hľadajú. Vláda ich odmrštila, lebo sú neni otrokami svobodnomyselnosti. Teda nie čnosť a šľachetné vlastnosti sa teraz odmeňujú, lež politické služby proti kresťanskej svobodnomyselnosti

konané. A veď tak to bude, zakaľ nebude mať cirkev katolícka samosprávu; a zednári budú mať vliv na udeľovanie hodností cirkevných. Čím menší sú títo dvaja šľachetní v očiach vlády liberálnej, tým väčší sú oni v očiach kresťanskoveriacich. Lepšie je bez infuly zostať, ako Júdašom čili zradcom kresťanských a židovských zásad sa stať.

Zednárstvo, ináč slobodnémurárstvo, čili freimaurerstvo.

V našich milých novinách „Kresťan“ býva častejšie spomienka o zednároch. I ja som už v mojích dopisoch učinil spomienku o nich: spomenul som i to, že naša terajšia vláda na skrz je zednárska. Mnohí z ctených čitateľov „Kresťana“ sotva asi vedia, čo je to zednárstvo? Čo je to za spolok? a čo sú to za ľudia tí, ktorí sú údami tohoto spolku zednárskeho? O tomto zednárskom spolku dalo by sa mnoho, celé knihy písať. Uvediem tu len jedného takého muža, meno jeho je, Lev Taxil, ktorý o tejto veci písal.

Lev Taxil bol viacej rokov — asi 15 rokov — zednárom, vysokým zednárskeým hodnosťom, veľmajstrom loží zednárskeých vo Francúzsku. Konečne zhnusilo sa mu ono farizeistvo odhodlal sa spolok slobodných zednárov opustiť, navraciac sa do lona cirkve katolíckej. Lev Taxil opisuje zednárstvo následovne:

„Zednárstvo je nielen revolúcia, ale i nemravnosť, zednárstvo je spolok temnosti, pozostávajúci z lumpov, ktorí sa vzájomne i do najvyšších úradov vtierajú, natiskajú. Zednárstvo je vyvrhel ľudského plemena, je hlboká jama plná všetkých nešľachetností, neprávostí a všetkých ohavných zvlášte chlipných, smilných, cudzoložných, sodomských nerestí, je hnijúca hnojová kopa, morová nákazlivá kalužina, hnijúce smradľavé bahno, ktoré sa opovažuje svetú zákony predpisovať.“

A aj v našej Uhorskej krajine je mnoho, veľmi mnoho takýchto spolkov zednárskeých, spolkov to temnosti pozostávajúcich z lumpov. Len v samej Judapešti je ich do štyricať. V každej stolici, v každom meste sú zednárske spolky. A údami týchto spolkov temnosti sú mnohí s tých, ktorí sú v štátnych úradoch postavení. Že nynejší naši ministri sú skoro všetci zednári, o tom vydal svedectvo sám sekretár veľkej lože zednárskej Móric Gellért, praviac: „Že na ministerských kreslách sedia fraimauri, zednári — preto sa tak dobre darí v Uhorsku liberalismu.“ Kto v Uhorsku neni zednár, alebo aspoň so zednármami a židmi za jeden remeň nefahá, toho v štátnej službe oni netrpia. Hla-

vný zástoj v zednárskeých ložách, spolkech, hrajú židia. U nás v Uhorsku sotva by sa našiel židák, ktorí by nebol zároveň i freimaurer. „Židovstvo je vlastne opravdivé zednárstvo. Najvyššia hlava zednárstva t. j. všetkých zednárov celého sveta je i teraz židák Hadriano Lemmi v Ríme, menuje sa „červený pápež,“ on sa ale podpisuje „námestník satanáša.“ A toho námestníka satanášovho, tohoto červeného pápeža, židáka poslúchajú zednári celého sveta, následovne i zednári v Uhorsku, tedy i naši ministri a štátni úradníci. Židáci sú páni, ostatní sú len lútky, pimperliatka v rukách židovských.

Čo židáci chcú, to ich otroci, zednári liberáli konajú. Najvyššia hlava zednárov — židák Hadriano Lemmi rozkázal svojim otrokom v Uhorsku: — „Vydajte proticirkevné zákony, uveďte civilné manželstvo, recepciu židov, bezkonnessionalnosť, beznáboženské školy; prenasledujte, utlačajte cirkev katolícku a napokon pousilujte sa, aby ste i cirkevné majetky shabali. A náš parlament, hlboko sa pokloniac pred svojim pánom židákom, rekol: Áno, ja tvoj najposlušnejší otrok vďačne vykonám, skutočne tento najposlušnejší otrok, židovský — naša to židovsko-zednárska maďarská vláda — už i vykonal, proticirkevné zákony, recepciu židov, bezkonnessionalnosť, beznáboženské školy, slovom neveru, neznábožstvo do života uviedol; teraz ešte tento otrok židovsko-zednárskeý na tom špekuluje, ako by ešte i cirkevné statky, skonfiškovať, shabať, čili pokradnúť, potom ich židákom popredať, a tým svojemu pánovi židákovi zaľúbiť sa, a za cenu za peniaze obdržane potom halunkovať mohol.

Nuž a ty kresťane milý, ty drahou krvou Kristovou vykúpený kresťane! Ty by si chcel, by si mohol s tymito nepriateľmi tvojeho Pána a Boha Ježiša Krista, jeho sv. cirkve a tvojeho časného i večného blaha, s tymito, jak ich Lev Taxil menuje, lumpami spolku temnosti, s tymito vyvrhlami ľudského plemena za jeden remeň fahat? Chcel by si, mohol by si na židovsko-zednárske liberálnu stránku svoj hlas dávať, na túto židovsko-zednárske liberálnu stránku ablegátov do snemu voliť? Odstúp to od teba! veď by si tým dokázal, že ti je milší ten spolok temnosti, nežli Pán a Boh tvoj Ježiš Kristus, jeho sv. cirkve a tvoje časné i večné blaho. Máš ale vedieť že prísnemu trestu nevyhneš, lebo keby si s tymi lumpami spolku temnosti, s tymi vyvrhlami, ľudského plemena, s tou židovsko-zednárske liberálnou stranou za jeden remeň fahal, stal by si sa ohavným hnusným, kliatbou Božou obťažným zradcom tvojeho Pána a Boha Ježiša Krista a jeho sv. cirkve. — Preto milý kresťane! nedaj sa ani za všetky

poklady zviest, buď hotový rádšej i život tvoje položiť, smrť podstúpiť, nežli ku tým lumpom spolku temnosti sa pripojiť a na jejích stránku, židovsko-zednársku liberálnu stránku ablegáta voliť. Drž sa pevne ľudovej strany, strany to Pána Ježiša Krista. Veď táto ľudová strana pod zástavou križa Kristového bojuje za Ježiša Krista, za Jeho sv. Cirkev a i za tvoje časné i večné blaho. Nuže tedy, hore sa, ta sa pod zástavu ľudovej strany.

Nikdy nedajme náš hlas, na kadejakého lumpa spolku temnosti, liberálneho otroka; ale len na verného i slovom i skutkom vyznavača Kristovho a jeho sv. cirkve. Pod zástavou križa Kristového slávne bude víťazstvo naše. Nech žije ľudová strana! Sláva večná, sláva našej zástave, svätému to križu Kristovému! Sláva všetkým verným bojovníkom ľudovej strany! Sláva!

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

Krajinský snem.

17. febr. Snemoveň prijala položku na všeučelisko. Ku koncu zasadnutia pod rečou Vlašiča z gallerie kričal mladý sedliak: „Nech žije kráľ, nech žije Uhorsko! Ubohý vojak! Hasiči ho vyviedli; volá sa Ján Kováč, pri vojsku ochromel, chcel sa obrátiť na snem, keď si ministri jeho prosieb nevšimli.“

18. febr. pokračovalo sa v dohode o rozpočte pre ministerstvo osvety. O stredných školách rečnili: Hévizy, A. Kováč, Švicker, Madarás, Lukáč a Poloni bez zvláštnej zajímavosti.

19. febr. Ešte vždy bola reč o rozpočte pre ministerstvo osvety. Minister vzal do rozpočtu 30000 zl. pre ruských učiteľov. V záležitosti Pulskyho sľúbil sa vysloviť Vlašič len po ukončenom vyšetovaní. Z ohľadu na školy poznamenával, že vláda prísne dozerá, aby protištátne smery hneď z počiatku udusené byly. Pre isté cirkve zamýšľa vláda bohoslovskej fakulty vystaviť v Pešti a Kľuži.

20. febr. rozpočet ministerstva osvety koniec vzal, a sa počalo pojednávanie o rozpočte torby ministra kupectva. Snemoveň skoro prázdna bola. Vonku počúvali ablegáti všetečno prednášku gr. Eugena Zičiho, ktorý sa navrátil z Východu, kde vyhľadával vlasť maďarov prastarú. Pol druhej hodiny rečnil minister prazdným lavicám, všeličo pospominal, koniec všetkého ale bol tento: Uhorsko ešte nebolo, ale bude. Po ňom mal Koššut reč; na jeho prosbu ale privolili vyslanci, aby sa to zajtrá stalo.

21. febr. Fr. Koššut, malý syn toho veľkého otca rečnil o obchode, kupectve; s rakúsmi nič nechce mať spoločného, lebo tito vraj o veľa millionov nás už ošúdili; pol druhej hodiny rečnil bez toho, žeby dajaký dôjem bola jeho reč na prítomných činila. Pod jeho rečú zvolal *Hentaller*: Rakúšania sú loptoši, ale nie spoločníci. Potom trenčiansky Valerko, ináč Šmialovský kazil povetrie, tiež asi pol druhej hodiny sa nadrapoval, a uznal, že Rakúšania sú dobrí spoločníci: Teraz ktorému máme veriť? Návrh o tom znejúci, aby naša

krajina vo všetkých záležitostiach neodvislá bola od Rakúska, neprijal.

22. febr. Až do dvanástej hodiny rečnil J. Molnár; kde-tu i neprijemné pilulky poskytol ministrovi obchodu. S Rakúskom nechce mať nič spoločného. Uhorsko je vo mnoho horšiom položení, jako si to Rakúšania myslia. Pojednával o dani, o kupeckých veciach. Po ňom mal reč J. Bobula, na jeho prosbu ale odložila sa jeho reč na pondelok. Nasledovaly rozličné prosby, ktoré dľa odporúčania komisie snemovej byly odpravené.

Katolíci s celým právom môžu sa spoločensky usriadiť.

Predniesol Štefan Benyáč kaplán z Čace; na I. válnom shromážení Kysucko-Novomestského katolíckeho kruhu 12-ho jan. 1896.

(Dokončenie).

Znamená ono toľko, jako kresťan katolík, vyjadriť nám toto slovo tie zásady a ten smer, za ktoré zásady bojovať a v ktorom smere pracovať má každý verný Bohu a vlasť kresťan katolík.

Lež v tomto boji proti liberalismusu a sjednotení sa, ktoríže majú byť naši okolití náčelníci a vodcovia? Na túto vážnu a dôležitú otázku chceme ešte s vašim vefactením shromážením dovoľením zodpovedať.

Jako bez roľníka je opustená a zanedbaná roľa, vinica bez robotníka, slepý bez vodcu, nemocný bez lekára, bludiaci bez vodiča, tak — ctené valné shromáždenie, dľa môjho malicherného názoru — by bol opustený a zanedbaný aj ľud katolícky v boji svojom protiví liberalismusu a usriadenie katolíckej spoločnosti — bez kňazov. Ano! kňazi musia byť a majú byť vodcovia ľudu kresťanského. Musia byť, lebo sám Pán Ježiš Kristus upravuje vo sv. Písme duchovenstvo s celou jeho životnou úlohou na ľud; a veď aj sv. Otec Lev XIII. odporúča pre naše časy kňazov čo vodcov ľudu, keď minulého roku biskupovi litavskému povedal: napomínaj kňazov svojích, aby išli k ľudu a ho viedli. Kňazi nielen že musia, ale aj majú byť vo spoločenskom boji vodcovia ľudu kresťanského. Slávny anglický kardinál Manning tiež v bojoch spoločenských vždy jako vodca stál za utlačený ľud; a Manninga kardinála to spravilo slávnym a veľkým mužom, že on v kardinálskych šatoch neostýchal sa mnohé hodiny stráviť denne v kruhoch a v spolkoch katolíckych medzi robotníkami a občanmi chudobnými. Mannieg je tá hviezda, ktorá má svietiť každému kňazovi v Uhorsku.

A veď kňazovi je aj najláhšie toto vodcovstvo prevziať, lebo len kňaz je bez sväzkov rodinných, nech len, a toto musím ctené valné shromáždenie vyzdvihnúť, nech len jeden každý kňaz vlastnú osobnosť svoju, vlastnú pohodnosť svoju, a budúcnosť blahu ľudu svojho obetuje. Ťažkosť táto u kňaza nescie byť žiadna, veď seba samého obetovať, tieto srdcia šľachetné robia snadno. Preto i prechováva lepšia čiastka nášho ľudu k takýmto duchovným ocom lásku, úctu a úplnú dôveru, kdežto bohaprázdný a cirkvi nepriateľský liberalismus práve takýchto kňazov prenasleduje a najviac nenávidí; naproti však duchovných nájomníkov vychvaľuje a jako svojích mužov zveľčuje. Následkom tejto prirodzenej spolupatričnosti, sú-

vislosti medzi duchovenstvom a ľudom, tak rád sa obracáva kresťanský ľud i v súžení svojom o radu a pomoc na duchovného otca. A preto tento má byť jeho vodcom rodeným práve teraz, keď to čas požaduje. Jeden každý má vo svojej obci kruhy a spolky všelijaké, však ich máme dosť v cirkvi katolíckej — uvádzať, nech ich len potom pečuje, a stará sa o ne, keď ich jedenkrát utvorí. A keď každá obec u nás bude mať spoločenský cirkevný spolek, vtedy práve môže liberalismus plakať a nariekať, jako plakal v decembri roku minulom, keď kričal: S nami a s naším liberalismusom je zle, lebo samopovedomosť katolíkov, a duch katolícky sa hrozne zmáha a dvíha v krajine, zvláštne v Horňo-uhorsku, a sice jako: ľud na čele kňazov utvoril spolky a kruhy všelijaké a takto sa spojily v jedno. Hľa tohoto sa bojí liberalismus, spolkov katolíckych, lebo vraví že to je preňho stinadlo a gilotina, ktorá mu krky podreže. A preto, ctené valné shromáždenie, tento strach liberalismusu nech nám silu dodáva, od dneskajška nech je z nás každý horlivým apoštolom a rozširovateľom spolkov katolíckych, podporujme jeden druhého hmotne a mravne, a preto od dneskajška, ctené valné shromáždenie, heslom našim nech je: Spojme a sjednotme sa mi katolíci na každom priestori, na každom mieste nech nás Boh živí!

„Christliches Volksblatt“

sa menuje ten nemecký „Krestan,“ ktorý od prvého marca každú sobotu bude vychádzať. Cena na celý rok 2 zl., tohoto roku len 1 zl. 80 kr.

Prosíme priateľov »Krestana,« aby tieto ľudové nemecké novinky apoštolsky rozširovali.

Na ukážku zdarma pošleme prvé číslo.

Redakcia v Budapešti VIII. Práter u. 44.

Ešte vždy.

Nápev: *Ešte boly štyri týdne do vojny!*

*Ešte ste vždy krajny páni, zednári?
Buchnutia ste ortel vy neobsáhli!
Však vám dáme, pri volbách zaslužene,
I sám parom vás potom preč vyžene!*

*A brucho si ešte vždy tu pasete;
Uhorsko je pre vás krajnou na svete;
Žid, liberál a zednár tu to robí,
Co je mu po jeho bezbožnej vôli.*

*Pomáha vám lož, lst, klam, mam ukrutný;
Vidíme to my, krestania ústupní,
Že ste vy len pre svoj vačok, nie pre ľud;
Lenže toto samo vašou zkárou buď.*

*Icik, Rufka bude darmo nás ponúkať,
S páleným do našej ruky flašku pchať;
Slopanica nás veru viac nezíska,
Bola naša by statočnosť nečistá.*

*Služny, notár, rychtár nech preč odpáli,
Vyhrážanie týchto nás už nepáli;
Bojime sa my len svojho svedomia,
Ktoré nech nám podplácaním nekazia.*

*A tak strany len kresťanskej držíme
Sa, pod ktorou tú ľudovú myslíme;
Liberálci nech hocako nás vabia,
Veru nás viac neposbavia svedomia.*

J. Jedla.

Obrazy z prevráteného sveta.

Andrej: To je predsa len ustavičné žobranie! Ten farár inšie nevie, jako sbierky a sbierky, už krajičiare na sv. hrob, už na chudobných, už na kostol, a tak to ide neprestajne. Musel by človek mať ruku len vždy vo vrecku. To je predsa omrzlé!

Bernát: Dobré ráno priateľko! Práve prichádzam fa pozvať. Zajtrá by sme sa radi trochu posankovať. Držiš s nami.

A.: Veľmi vďačne, len nech to veľmi nepotrasie mešec.

B.: Ach maličkosť! Jedny sánky s dvoma koňmi a s hrkavkami 12 zl., 1 zl. paholkovi na prepitie, 1 zl. mýto a iné maličkosti. Nuž a čože človek môže stroviť? My sme už všetko obstarali. Osoba 5 zl.: teda ty, tvoja pani, syn a dcéra spolu 20 zl. A vieš prečo ideme? Ten starý kapitán náš každodenný hosť, slávi zajtrá svoje narodeniny a spolu aj 50-áty rok svojho vojanskeho stavu. Potom si necháme aj z pár šampánerov vystrelif (vypuknúť); flaška za 3 zl. Tak celý žart vynde na 40—50 zl. maličkosť!

A.: Veru znamenite! Jestli to len z vačku viac nevytiahne čo 50 zl. a taká zábavka! Teda počuješ rátať v každom páde na mňa.

Palko: Už bych bol skoro myslel, že ste sa s tým komissárom prekotili, čo bol včera u vás. No, to je kus nestatočného človeka! Jaké nemravné reči ten tláchal, a to ešte v prítomnosti vašich synov a dcier: mňa len mrzelo, že tito pri tom boli. Taký jedon človek môže všetku dobrú výchovu zkažiť. Tomu neni svätá ani viera, ani nevinnosť. Ja súc Vami, bych mu bol dvere ukázal. Divil som sa, jako ste mohol mlčať, ba práve sa spolu smiať.

L'udvik: Ale prosím vás, nebudte detinským, kto si bude robiť ľudí nepriateľmi pre takú maličkosť? I tak to boly len žarty!

Je nedeľa. Obstarlý gazda sedí na lavičke pred chalupou. Prichádza k nemu druhý gazda od kostola.

„Pán Boh pomáhaj, Janičko!“ riekol prichodiaci.

„Pán Boh uslyš. Nuž a do kostola nepojdete?“

Ba som pojšiel, ale je blato po kolená a pred kostolom vyše kolien, nedá sa preísť. A preto obrátil som sa, že pojdem k vám, posedieť si.

„Práve tak bolo aj somňou, odpovedal sediaci gazda a pomykol sa, aby si mohol sadnúť. Vybral som sa do kostola, ale blato toľké, že sa ani pomysleť nedá na príchod, a preto vrátil som sa a sadol na lavičku.“

«Tak, tak,» sadol prichodzí.

«A kdeže ste bol včera na koňoch?»

„Bol som v meste pre pálenku nášmu Icikovi.“

„A priviezol ste mu?“

„Až v noci.“

„Či je dáka dobrá?“

„Pil som s nej dobrá je.“

«Ba čo by sme azda vypili z nej po skleničke?»

«Nedbám, prečo nie... ale to veľké blato, veď je krčma práve v tú stranu, ako kostol... „Nuž veď sa hádam už dáko pretiahneme, viete tam vedľa plotu“ ... „Hm, máte pravdu, vedľa plotu len prejdeme“ ...

A sobrali sa do krčmy trebárs bolo blato.

Emanuel Filkorn.

Jeho veličenstvo odcestoval 23. febr. do Cap. sv. Martina na návštevu ku kráľovnej, kde bude asi dva týždne zotrvať.

Prápor Marie Terezie. Z príležitosti slávnosti milleniumovej mládenci čongrádski ponosú ten prápor, ktorí Čongrádčania od M. Terezie dostali.

Herský opleckár. V Božoku dal p. podchvôstnikom obdarený civilný kňaz V. Kišfaludi vybubnovať, že on pred pol 12. hodinou do obeda neprijíma ľudí k sobášu občianskemu; aby v ten deň nemohli byť mladoženisi pod spievanou omšou svätou sobášení; tak to vykladá „A.“

Jedon farár. L'udovit Špeciar farár obce F. Seli rečenej je už na tej färe päťdesiat rokov. Čo ta prišiel, od tej doby pokrstil 4103 detí, pochoval 2862 mrtvôl, sosobášil 750 párov. Ako slyšime má byť vyznačený i od svetskej i od cirkevnej vrchnosti.

Zmrzol v prostred obce H. Eör menovanej Ján Rába, ktorý šiol pod oblok jedného domu, kde sa veselie vybavovalo. A neškodno sa mu ušlo zo všetkého; on ale si viac pustil dolu hrdlom, nežli sila jeho hlavy stačila, a tak prededňom, keď sa domov bral, zostal v jednom jáku na odpočinku, kde aj o život prišiel.

Obratnosť matrikárov. Jakí sú sbehlí opleckári vo vedení matrik podocasných, znamenito to vysvitá z nasledujúceho pádu: Anton Eberling zomrel 25. nov. 1895; a sa narodil 30. dec. 1895, to je výťah z úradnej matriky jedného podchvôstneho kňaza.

Popukaný kostol. V obci Meož je bohobojný a pobožný ľud, tým viac cíti on tedy, že nemôže do kostola chodiť. Ich chrám totižto je na spadnutie a tak duchovný otec ho musel zavreť; čo hneď tak svetskej, ako i cirkevnej vrchnosti oznámil.

V Nemeckom Novom Hrade slúžku Jozefu Huber predvolali pred komisiu assentirujúcu, lebo už je 21 ročná a v matrike bola sta chlapec „Jozef“ zapísaná. Ten prípad sa veľmi páčil komisii.

Za matkou zomrela Maria Porgáni v Segedíne hneď na druhý deň po pohrebe svojej matky. Pravdepodobne sa otráвила, lebo jed našli pri nej.

Násilný slúžny. Vo Veselí (nitr. stol.) sa založil kat. kruh. Stanovy sa poslaly k ministrovi vnútra, ktorý ich 5. dec. aj obsiahol. Naspiak ale ešte neprišly. Ponevác už uplynulo 40 dní od zaslania stanov, preto na základe ministerského nariadenia otvorili dočasne svoj krúh; slúžny Korontály ale ho napriek ministerského nariadenia zavrel. A preto predseda ho zažaloval pre nadužívanie úradu a s ním spojenej moce u viceispána.

Stav kat. hierarchie. Lev XIII. je 263. pápežom cirkve kat. Kardinálov je 62, najstarší má už 90 rokov; patriarchov je 10; arcibiskupov a biskupov 1155.

Dielne na papier. Na celom svete je teraz 3985 dielni na papier. Najviac papieru kinožia Angličania, potom nemci, francúzi.

Arciknieža Albrecht Salvátor je už zapatrený poslednými sviatostami umierajúcich.

Pekný kvietok. Tisalöský hl. slúžny G. Vay ufujazdil (zaiste do Ameriky), ponevác veľa džob narobi. Viceispán ho kurrentuje, ale posavád bez výsledku. Pekný to príklad od panáka liberalneho.

Najväčšiu dôchodkovú daň platí v Prusku Krupp, ktorého dobrovoľne udaný dôchodok neobnáša ročite viac, nežli 4,263,000 zlatých. Či môže z toho jedna familia vyžiť?!

Judapešť a millenium. Z príležitosti milleniumu uzavrel výbor mesta Budapešte, že na dobré ciele spraví základinu, ktorá bude obnášať 100,000 zl. r. č.

Ženské na všeučelisku. Vo Viedni prcsia snemovňu vyslancov, aby povolila, žeby sa i ženské mohly vzdelávať na všeučelisku, zvlášte vo vede lekárskej, ku ktorej vraj veľmi sú súce. My sme tej mienky, že kniha a pero mužským patrí, ženské nech vedia dobre s varečkou a ihlou šibrinkovať.

Nehoda. V jednej dielni pri New-Yorku oheň vypukol. Tam robilo 300 žien, ktorým tak naplnil strach srdco, že mnohé i s piateho poschodia dolu poskákaly. Mnohé zahynuly. Asi 30 je tých, ktorých ani stopu nenašli.

Smrť z omylu. V obci Bia nazvanej Ondrej Truska u súsedov bol až do noci, a tak neskoro sa navrátil domov. Ticho chcel otvoriť dvere pitvoru, a to bolo jeho nešťastie; ponevác syn jeho spoločníka mysliac si, že je to zlodej, tak ho po hlave uderil, že on o dakolko minút zomrel. Chasnik sa sám hlásil u trestnej vrchnosti.

Na viedeňskej klinike jedon lekársky mladík keď operoval, čili rezal a otváral jednu mrtvolu, s tým istým nožom sa porezal, a on o pár hodín medzi hroznými mukami vydal dušu.

Prímaš. Prímaš Šimor na šiestich koňoch šiol parádne do chrámu, keď jeho veličenstvo korunoval. Ako sa hovorí, aj terajší p. prímaš Vasari sa súčasťou na šiestich koňoch na milleniumovej slávnosti. — Z tých biskupov, ktorí vtedy Šimora sprovádzali, žije už len jedon, rábsky biskup, Ján Zaika, ktorý len toť slávil jubileum.

Obyvateľstvo Európy medzi rokami 1885-1895 sa zmnožilo o 29,922,800 ľudí; a síce v Rusku o 12,510,800; v Nemecku 4,522,200; v Rakusko-Uhorsku o 3,502,200; v Anglicku o 3,452,400, v Turecku o 1,100,000, vo Francúzsku o 674,000 duší!

Vyvrtili oko v Cegléde listonosovi Šágimu. V poštovnej miestnosti totižto chceli mať visiacu lampu, a preto cez hradu vrtali diery nebožiecom, na poval ale postavil listonosa dívať sa, či je už hrada prevrataná, nešťastník práve vtedy sa sohol, keď nebožieč zrázu vybehol a do oka vošol. Neopatrnosť mnoho galib robí.

Bezočivosť židov hrozno sa zjavuje s dňa na deň viac. Len toď vydal jeden krivonosý obrazkový kalendár, v ktorom žid na ukrižovaného Krista striela so šípom civilného manželstva; a teraz zas vo Vacove sa prihodila ošklivá a hrozná udalosť. Bolo tam totižto dakoľko 11-13 ročných chlapcov v gymnaziume zavretých. Eugen Khon z obrezaného pokolenia s nožom prepíchal obraz srdca Ježiša, reknúc: Nech lepšie krváca. Hľa tento flok povyšuje a vo všetkých ohľadoch zastáva vládu.

Zachádzanie s piglajzňom. Keď chceme, aby nám šaty pod piglajzňom neožikly, taktó musíme pokračovať. Keď železo hodíme do rúcha piglajzňa, pretiahnime s ním po bielom papieri a potom po bielej grobovitej šatke, a až vtedy piglajme. Po piglovaní ho utrimie s mokrou šatkou, a zakrúfme do suchej šatky.

Kone vojanské na milleniume. Minister spoločného voska oznámil 98 koní, ktoré majú tiež podporovať slávnosť milleniumu.

Chytlavosť sviňského dúlu najlepšie dokazuje tá okolnosť, že v lainzskej kráľovskej zvierarni zo 700 kusov zostalo len deväťdesiat, tak že polovačky do istého času musia byť celkom zastavené.

Tvrdu kožu má cigán; ponevác — jako nám z Nitrianska píšu, i v terajšej tuhobe spávajú cigáni len pod plátenou kolibou ači šátrom; daktoré dieťa cigánske ale nema žiadneho rúcha na sebe — okrem hrdlového motúžka.

Lekárnici sa usniesli, že 26. a 27. júna budú mať v Budapešti shromáždenie; pojednávať budú o viacerých včulajšim časom zodpovedajúcich otázkach.

Dobrá kočka. Budapeštianska polícia lapla rezníka Mórica Friedmanna, ktorý útulok dal pokradeným vecám vo svojej pivnici, ktoré stoja vyše tisíc zl. r. č.

Cestujúci lekárnik predával a ponúkal rozličné lieky v Segedine, ale nikoho nedostal na lep; vtedy počal sa vypytovať, či nemajú potkanov, myši a inú nešváru v dome ľudí; ale ani tak nevbehol mu nikto do saka. V jednom dome ale sa mu rosypaly isté prachy; ponevác sladké boly, deti i domáci zajáci ich lizaly. Zajáci o pár okamžikov podochly, deti ale hrozné kľče podostávaly. Žandári hľadajú toho lekárniká cestujúceho.

Neveriť židovi. Fiškál židovský dr. G. Špic sa zaslúbil s pannou dobrého rodu v Brne. Slúbenci sa usniesli, že budú bez vierovyznania. Ona slúb splnila, žid ale židom zostal aj ďalej. Ponevác všetko, pripravené bolo, slečna vstúpila so židom do stavu manželského. Lenže hneď v prvé dni vypukol medzi nimi nepokoj. Sprostá panička od žiaľu sa zbláznila. To sú výsledky tých novôt liberálnych.

Dejepis slovákov je nápis tej knihy, ktorú minister osvety vytvoril zo všetkých škôl a knižníc školských, lebo vraj ona protivlastenecké a historii nezodpovedajúce udalosti podáva. Kadi by sme ju poznali, či je to pravda, čo o nej radný sbor ministerstva osvety podal, ktorého členovia sú väčším diejom krivého nosa.

Prvú odmenu na newjorskej psacej výstave obsiahol pes, ktorého meno je „Koko.“ Vraji sa, že je on hoden 9000 korún. Dlhý je na 13 palcov, a váži pol treťa funta.

Radosť ho zabila. Žena a dve deti fažko ochorely v Berlíne, a preto ich otec do nemocnice musel dať. V jednom dni všetkých troch v zdravom stave prepustili odtiaľ. Keď ale otec prišiel pre nich; jedno dieťa takú radosť pocítilo nad tým, že už môže domov ísť, že ho hneď poriažka uvalila do náručia smrti.

Holub čo orodovník. V Schönbrunne pri Viedni sadol si na jeden strom veľmi ustatý holub, ktorému s hrdia visel jeden list. Titulu nebolo na ňom, obsahoval ale prosbu na kráľa, ktorého v ňom prosí jedna 72 ročná vdova o peňažitú podporu. Zaisťe ten holub už viackrát bol v tom kráľovskom parku. Prosba sa odovzdala Veličenstvu.

Falošné 20 bankovníky sú v obchode, ktoré v Sedmohradsku jedna nesvedomitá banka robí, rakúskej zovnútorosti sú a majú natlačený 1893 rok; sú sivé, kreslenie na nich nenie určité a magnet ich neťahá k sebe: dľa týchto vlastností sú k poznaniu.

Nový pohan. Časopis „A.“ sdeľuje, že v Solnoku sa hlásil u farára Eugen Posch, professor to na gymnasiame, že budúce nechce patriť ku žiadnemu vierovyznaniu. Farár mu k srdcu mlúvil, aby netupil tak Kristovú cirkev, ale darmo. Do iného naboženstva vraj preto neprestúpi, lebo chce byť bez viery novomôtnym pohanom. Kto vie či má všetky kolesá svojho rozumu v poriadku, lebo či by bolo možno zdravým rozumom k takému dačomu sa odhodlať?!

Uhorský kmín v Amerike. Amerikánska polícia uvedomila uhorskú policiu, že jakýsi Vilem Silva veľa zlata a diamantu tam pokradol a uprskol pod istým do Maďarságu. Je on 41 ročný, strednej postavy, červovlasý a tmavé fúzy má.

Hrnú sa židia do Judapešte, mysliac si, že z príležitosti slávnosti milleniumovej budú sa tu dobré kšesty prevádzať. I dovčulku sme ich mali do sýtosti, čože budeme od včuku s nimi robiť?!

DOPISY.

Z LOKCE (Orava).

Velactená Redakcia!

Jednu udalosť, ktorá prihodila sa v Lokci, nemôžem zamlčať, preto umienil som si, ju ct. čitateľom „Kreštana“ na krátko opísať, aby sa presvedčili, ak pomery panujú v Orave.

Ján Smetanay, hlavný slúžny Námestovského okresu, na Mateja Bačák, rychtára lokčianskeho veľmi sa hneval preto, že v Lokci kapla. a nie Klimovszky

Kamill, matrikár, (: teraz nekvalifikovaný slúžny :) bol vyvolený za výborníka stoličného. Pre ktorú príčinu 15. febr. o pol noci aj shodil rychtára s úradu. Však ale akým spôsobom?! 15. febr. bol bál v Lokci, na ktorom účasť bral aj Szmetanay so svojimi miláčkami opleckármí, žandármí a židovkami. No nebolo mu tejto spoločnosti dosť, chcel on tam mať na tej zábave aj statočného a striezlivého rychtára Mateja Baliak, ktorý ale, pretože vedel, že medzi takú vyberanú spoločnosť nepatrí, nešiel. Sedem rázy poslal preňho. Keď už videl, že s poslamí rychtára privábiť nemôže, sám Szmetanay, hlavný slúžny, prešiel ku nemu. Keď o pol noci vošiel do izby rychtára, začal mu hneď svoju milú pieseň: „Sto bohov sa ti . . . i s tvojím farárom a kaplánom“ nôtiť; a mne nič tebe nič: „Nato bohu prisahám, už viac rychtárom nebudeš,“ shodil rychtára s úradu, a ešte sa mu hrozil, že podporu jeho staroby jediného syna vyreklamovať na žiaden pád nedovolí. Vec takto vybaviac, vrátil sa do krčmy na zábavu, ktorá trvala ešte i v nedeľu pod službami božími ku pohoršeniu ľudí. Keď už Lokčanov svojím neslušným sa držaním takto pohoršil, prešiel do filiálky Brezy, kde chcel usporiadať mládeži hudbu, mládež ale, pretože v ten čas muziky vydržiavať v našej farnosti neslobodno, radšej nasledovala pána farára, nežli tohoto bezcitného hlavného slúžného, a do krčmy sa ani jeden neustanovil, buď jej česť a chvála. No v Breze tiež preukázal, čo vie, ako treba druhému na tele ublížiť, zákony nohama šliapať, oh do toho sa znamenite rozumie. Ešte v čerstvej pamäti mu bude zaiste starý Benyiczky z Liesky, ktorého pred pár rokmi tak zbil, že tento starček preto o mesiac zomrel; a teraz zas obnovuje takieto veci a preukazuje svoju ukrutnosť. V Breze zas dal najprv vlačuhy s doskami vyvrátiť jednému babinčanovi, potom ale ho dal skrze dakoľko chlapov vymlátiť. Ako počuť, ten babinčan ho ide žalovať, dobre má, nech ho naučí moresu.

Hľa takého mi máme hlavného slúžného, takého úradníka má Orava, a Perczel zaiste môže mať radosť v ňom, nezávidíme mu ju. Dajže Bože víťazstvo ľudovej strane; aby povetria od takýchto divákov prečistila.

Havran.

Z pod malej Tatry

Vysokoctený pán Redaktor!

L'udvik Murinček rodom z Kremnice pisar pri okresnom súde v Žiline dostanúc plat 24. zlatový, 2. oktobra bez stopy zmizol, zanechajúc po sebe samé dlžoby! —

Hľa taký je ten štátny chlebiček, felveliký ušiak plnou papuľou reval, keď totižto ktorí lepší kresťania chodievali počali do katolíckeho kruhu, aby sa mali na pozore, aby si rozmysleli, jaký chlieb jedia; totižto, že štátny; lenže to zamíchal, že pri tom, vždycky životom a smrťou zápasia, jako to uvidíme nižšie.

A podobnej biedy máme nadostač, ktorá súrnejšie potrebuje liek, ako nepokoj medzi náboženstvami robí. Lež páni liberáli, ktorí majú pred sebou vždy plné masné hrnce, o takúto biedu sa nestarajú.

Keď som túto novinu v Žiline počul myslel som si, že felveliký ušiak použije príležitosť, pochytí thema a bude písať o položení pisarov, lež jakosi mlčí. A veď by aj tri mesiace bol mohol písať, aspoň by bol premenil obsah jeho ušiaka, lebo okrem písania o Žiline

a o podozrievaní iného sa tam aj tak človek nedočíta. Jaj mlčať musí, lebo by dostal najmenej laufpas a potom čoby si počal?! Ale tuším chcel opekníť sa pred obrezanci. Veru jako očúvam, nalakali sa ho široko ďaleko, a preto ho ani za direktora kancelarie ku kráľovskej Tabuli, ani za dozorcú nad matrikármi tí velební liberáli vymenovať nechceli, a veru podľa jeho zásluh mu to mohli ku vôli urobiť, veď už až veľa mele s tou smradlavou papuľou dve na tri a na ľudovú stranu poluje! Ale aby sa mu len raz nedostala frčka! ktorú on chystať mienil pre ľudovú stranu! Toto som len preto tuná spomenul, aby vydelo ctené čitateľstvo, jako sa ten ušiak o dobrobyt ľudu stará, keď o takejto otázke ani len slova neprehovoril! Alebo je asnaď dosť mlátiť dve na tri o peknom liberalisme, z toho sa pravda aj hladný nasýti?!

Čo sa môže v tom terajšom svete so 24 zl. 30 zlatými prekonať, keď je všetko drahé, liberáli radšej ste si mohli vaše tekvice nad popravením takéhoto a mnoho ešte podobného položením lámať, než nad darebnými cirkevno politickými novotami! Tisíce a tisíce rodín požehnávalo by Vás za dobrý skutok, a za tieto októbrové novoty prekliná Vás celý svet bez rozdielu náboženstva!!

Čo tieto novoty košujú, to ste mohli na lepšie ciele upotrebiť.

Chudiatko tá naša milá krajina dňov má až po uši, a nesvedomíť liberáli predsa ju ešte do väčších pohrúžajú.

Aj pospolitý ľud prekliná vynalezcov košerno-liberálnych zákonov, lebo musí viac razi na darmo chodiť a drahý čas mŕhať. Čo predtým nebolo!

Dobre poznamenala jedna sedlička baba: „O ja veru radšej prestanem byť babou, ako mám chodiť sem tam po notároch“!!

Niektorí páni liberáli — ako počúvam — ešte sa nestydia sami seba, držať: že — vraj — »Ochrancovia nepoškvornosti obecnej autonómie«. — Fuj! však to smrdí zďaleka! Vy ste pašovia a šliapatelia pravdy! Miesto, čo by ste ľud chránili proti utláčaniu, vy ukazujete cestu jako sa má utláčať! Vy ho olupujete o práva, ktoré mu zákon povoľuje, lebo takých ste dali popisáť za voličov, ktorí Vám do krámu pasujú, a ktorým predtým o votume ani len sa nesnívalo, lež poriadnych občanov, ktorí asnaď 20 rokov boli voličmi teraz, keď Vám proti srsti byť sa ukazujú, uznali ste za dobré ich vynechať. To je tá pravda v slobodnom Uhorsku?!

že je tomu tak, vysvetľuje nám nasledujúci prípad:

V mestečku Veľkej Maruši. Vstúpiac nový zákon do života Kubo bohatý to žid, taký bezočivý zostal že so steny chcel kríž shodiť.

Teda kríž z kotuny Uhorskej sväto Štefánskej tiež by si chcel odstrániť?! Žid po takejto lekcii ztiahnul frakom a hľadel, jako by sa mohol domov dostať.

Židákovi teda nariastly rohy a nafúkaný liberalismom nazdával sa, že on už všetkých vykole, len že veľmi sa omýlil. — Aj my povieme teda — ako ušiak v čísle 41., že hádam by bolo na čase takéto liberálne rohy polámať, kde sa len ukážu!!

Priateliam mojí drahí známi i neznámi! ku koncu Vás prosím: Držte sa pevne pri ľudovej strane, lebo tieto hnutné liberálne pomery dlho trvať nemôžu, a ľudová strana zvíťaziť musí.

Nech žije teda ľudová strana!! Nech žije!!

Kráľovčan.

Z Oravy 21-ho febr.

Vysokoctená Redakcia!

V Orave síce z kandidátov ľudovej strany do stoličného výboru ani jeden zvolený nebol, ničmenej mravné víťazstvo získala. Schváliť musíme aj tú peknú jednotu, ktorá panovala a panuje medzi duchovenstvom, činia oni jednu nepretržitelnú refaz, ktorou hradia košiar svojich verných ovečiek. O, bár by táto jednota aspoň pred rokom panovala bola, zaiste ináč by sme teraz vyzerali. Veľká škoda, že tak málo jest svetských hrdinov stránky ľudovej, nazdal by sa človek, že za dobro cirkve len kňazom pracovať načím. Na to povolání tí by mali byť, ktorí žiadon úrad rezastupujú a k tomu dostatočnú schopnosť majú, lež takých je u nás veľmi málo. Ustrojenie naše je ešte veru veľmi počiatočné a neškodilo by väčšiu činnosť vyvinúť tým, ktorí by na to povolání byť mali.

Volby na stoličných úradníkov byly prevedené 30. dec. m. r., o ktorých zajímavé bude podotknúť jedno-druhé.

Celá voľba prevedená bola dľa rozkazu. Starší úradníci boli pensionirovaní, ačkoľvek k tomu žiaden chuti nemal, iní zas poprehadzovaní, a tak liberalismus novými silami občerstvený bol. Stoliční páni dľa chuti fíšpána sa zvolili, za hlavného eksekútora stolice dostali sme pána vysokoučeného financa písára neskôr notára.

Za slúžneho v Námestove zostal tiež jeden notár.

Pri tejto reštaurácii najviac je pohýbaný okres Zámocky, lebo dostal na čelo muža mladého prchkého. Tento okres behom štyroch rokou už štvrtého hlavného slúžného dostal, jeden raz sa mu už aj s kassirovaním hrozili, a teraz ešte mu aj personal zväčšili jedným písárom kancelistom. Poznamenaf treba, že pri každom slúžnovstve budú teraz dva písárnici, že vraj tí páni nestačia všetko sami odbaviť, a že by vraj nemali času po všeliakych polovačkách chodiť.

Tento pán hl. slúžny hnevá sa preto, keď ho dakto nezajúc, nepozdraví. Nuž aby ho každý poznal, umienil som si, cteným čitateľom tohoto pána predstaviť. Menuje sa Aurel Abaffy.

Dakedy prezradí svoju nebehlosť v úradovaní jako to 28. jan. b. r. učinil, keď Jána Brániczkého na 10 zl. peňažitej pokuty trestal preto, že tento vo svojom vlastnom dome pri svatebnej slávnosti muziku vydržoval, nesmiem ale vynechať, že tento podocasnícku matriku podpísať nechcel. Potrestaný rýtal si odpis zápisnice, lež táto žiadosť odoprená bola. Pán hl. slúžny od toho času viac nikoho preto netrestal, že v svojom dome s muzikou svatbu odbavoval. Raz sa bol vyslovil že: „v pôste každému dovolím držať muziku,“ na čo sa mu odpoveda'o: Ale veď p. hl. slúžny by mal príkladom predchádzať v nábožnosti a mravoch, odvetil: Ej, čo, ja som liberál, ktorý nepozná náboženstvo a mravy.

To je predsa teda pravda, že liberalismus nepozná mravov. Ach kde sa podely tie dobré pomery, ktoré panovaly medzi svetskou a cirkevnou vrchnosťou, bez tejto jednomyselnosti hynúť počína aj nábožnosť a dobrobyt ľudu.

Nie je dosť, že napnutosť medzi týmito predstavenými je veľká, čo dokazuje zvlášte tá udalosť, že stoličným úradníkom na vyššie pokynutie naložené jest, by oni všemožne sa chránili priateľstva duchovných, lež zo všetkých strán kydajú sa všelijaké hnusné osudzovania na služobníkov Pána. Pozrime len nektorých

okol. notárov a matrikárov, ktorí, miesto toho, že by ľud k mravnosti pozbudzovali, za slávu si považujú, keď náboženstvo tupia.

Vystatujú sa v krčmách, že vraj, oni sú teraz farári katolíkov, evanjelíkov a židov, ale našli sa poriadni občania, ktorí s týmito slovami: — Keď si ty farár, seď si vo svojej fare“ — vyprostili milého pána farára von — z krčmy. Iní zas sylou-mocou nútia stránky ku podpísaniu civilných matrik na priek toho, že nariadenia ministra vnútorných záležitostí vydané dňa 26 nov. r. 1895 zakazuje matrikám, žiadať od mladoženíchov, by v svatebnom rúchu, s vencom a ustanovili sa pri civilnom sobáši; a iné nariadenie, poľahke rozhodnutie tohože ministra vydané dňa 9. r. 1895 p. č. 104.137 dovoľuje stránkam, by podpis matriky odopref mohli. V smysle týchto nariadení aj vice špár stolice našej prísne naložil matrikám, by sa prísno priŕžovali týchto pravidiel a nežiadali od patričných stránok protizakonitosti.

Páni matrikári dajte pokoj náboženstvu a nekazte náš dobrý ľud, ale na miesto toho študujte vám znejúce p učenie a potom neulejete takého capa, jako lehotiansky matrikár Jurko Gallasz. Tento Jurko bol kat. organistom a učiteľom a všemožne chcel svojmu fararovi rovným sa učiniť, čo sa mu aj podarilo. Nechal o gan, školu, dal sa na odpočinok a bárs ho aj patričná vrchnosť za práce schopného uznala, predsa dostal pensiu a matrikárstvo. Ale vidme toho capa! Jedon pár, keď ohlášky zapísať prišiel, zaraz do matriky zapísal a za sobášeny vynlásil; iný raz vojaka sosobášil. — A teraz sme svedaví, jaké odmenenia obdrží za to?

Najskôr ho vymenujú za nejakého inš ektora. Keď by to bol pred tým kňaz učil, zaiste nebola by citlivá pokuta vystala!

Hľa, takéto prevratené pomery nastaly u nás skrze zavedenie cirkevno-politických novôt, proti ktorým, každý jedon šľachetne smýšľajúci občan mal by pozdvihnúť slovo, čo najlepšie tak učiní, keď sdeliť kresťanovi všetko to, čo nespravodlivého činí sa okolo neho.

Stefan Ochotný.

Z Antunovca, 19. febr. 1896.

Vážený pán Redaktor!

S prosbou našou sa utíkame k vám, vysokoctený p. Redaktor, obyvatelia mesta Antunovca v Šlavonii v stolici požeganskej, aby ste tento náš dopis vo vašom Kresťanovi uverejniť ráčil.

Drahí rodáci, ktorí máte vôľu ísť do Šlavonie do Antunovca, veru nechybíte; tu je zem dobrá úrodná, len sa chraňte tých agentov, ktorí vás svádzujú v novinách, keď ktorí prídete, tak si žiadajte, aby vás došikovali k tým, ktorí prišli pred rokom, lebo pred dvoma; a tak sa týchto poraďte, ktorí zo svojej skusenosti vám budú vedieť potrebné povedať. Lebo agenti, keď dostanú neznámeho človeka, ani ho nenechajú s druhým sa shovárať: a keď človek príde do cudziny, nemôže byť dosť múdry.

Agenti cicajú krv slovenskú, a berú peniaze násilne od kupcov, aj od predavačov, čo len môžu najviac. My ale sme tu už 10—13 rokov a všetci dobre žijeme. S Bohom.

Antunovčani.

Z Oravy.

Veľactená Redakcia!

Myslím, na mieste svojom bude, keď prehovorím v týchto pre kresťanstvo neprajných časoch, o zlatom telati krivonosov a ich nepriateľstve proti kresťanom. Starý Rothschild písal: „Ktokoľvek berie mi peniaze, berie mi moju časť.“ Tak smýšľajú všetci jeho súplemenníci. Žid kričí: Peniaze! Peniaze všade hľadá. Peniaze hľadá v písomníctve, vo výrečnosti, na kazaťelníci, na burze a inde. Peniaze, peniaze, peniaze, ostatné všetko je hlúposť. Preto židia všetkých svedomitých, spravodlivých, seba zapierajúcich, nábožných ľudí držia za bláznov. Prečo židia neobetujú na dobré ciele? Prečo nedajú žobrákovi kresťanovi krajciar? Prečo nepostavia dakajý dobročinný ústav? Prečo v celom Uhorsku, ba v monarchii nemajú žiadneho židovského gymnasia? Preto, že to nenie gšeft, to sú výdavky, a nie dôchodky! Peniaze volá žid! Preto zaujíma všetky pramene peniazstva. Židia zaujali lekárstvo, kúpectvo, sklepníctvo, krčmarstvo, o krátky čas zaujmú súdnicstvo, právotarstvo, lekárnicstvo a iné obory. V celej Orave vzalo konsorcium židovské regál do prenájmu. Vrchnosti berú židov pod zvláštnu ochranu, židom sú prajnejší, nežli kresťanom. Prečo? Preto, že majú peniaze. Kresťania hľadte, aby peniaze zostávaly v rukách kresťanských a neprechodily do židovských. Jako sa to stane? Nekupujte nič od žida, nepredajte nič židovi. Nech budú kresťania lekármi, pravotármi, sklepníkmi, krčmármi. Idte ku kresťanským lekárom, pravotárom, sklepníkom. Piatiky sa zreknite. Keď dáte zarobiť, dajte zarobiť kresťanom, nie židom, týmto nepriateľom kresťanstva. Kolkó razy Svätý Otcovia vzali židov pod ochranu, keď nimi vycíčané národy v krvavej samoobrane povstali proti nim. A predsa žije ukrutná zlosť židov proti kresťanom, ktorá zlosť tak stará je, jako samé kresťanstvo, ba ešte sa zväčšila. Sama Cirkev katolícka vo veľký piatok modlí sa, aby Boh zlosť židov od nás odvrátil. Židia boli a budú nepriateľmi kresťanov, keď im aj ochranu preukážu. Kde sa jedná proti kresťanstvu, tam je hneď žid horlivým, silným pomocníkom, spolupracovníkom. Vidíme to všade na vlastné oči. Vidíme vo Viedni, vidíme v Uhorsku, videli sme to zvlášte teraz pri voľbách stoličných výborníkov. Židia boli všade proti nám, držali s neznabohami, držali s našimi nepriateľmi. Prijíme sa mizerný židáčik do obce, najde v obci útulok, o krátky čas vyháňa on z obce, a to takých kresťanov, čo jemu naháňali. Dokážem príkladom. Do Oravy pred pár rokmi prišiel židáčik — pozná ho teraz pol Oravy — prišiel biedny, v krátkom čase kúpil si dom, farboveň; teraz je najmajetnejším občanom v Orave. Tento predtým ponížený židáčik, teraz nadutý židák vyhnal zo svojej dielne troch pracovníkov len preto, že nechceli hlasovať na liberálneho kandidáta do stoličného výboru. Tak drzo aj iní židáci v okrese námestovskom sa držali. Môžem povedať kriklavo — špatne sa držali a sa aj teraz držia. Ctení mešťania v Námestove založte kresťanské úverkové a potravné spolky. My z vonkova budeme Vás napomáhať. Otvorte už raz oči! Dajte sa do práce! Načo dať bohatnúť našim zaľatým, zúrivým, nemilým nepriateľom, senakom raziacim krivonosom, tejto zlkáze kresťanstva!

„Naša veľká trpezlivosť, naša dobrota“
rozplámení iba židovského pomsty ducha.“ (Ruggiero)
Smelomil.

Od Byttěe. 24. febr.

Ctený pán Redaktor!

Za časov Spasiteľa sveta nachádzaly sa rozličné drúhy zlých duchov, ktorých sami apoštolovia len s pomocou Spasiteľa vyhnat mohli z obsadnutých. Mnoho práce apoštolom zapríčinilo vyhánanie nemého diabolstva, ktoré ubohého obsadnutého, vše do ohňa, vše do vody metalo. V tomto stoeletí takéto diabelstvo je, duch spolkov tajných, ktorý opanoval aj vo vlasti našej, všetok vliv a vládu. Menovite: duch slobodnozednársky, socialismus, materialismus, rationalismus, totižto: rozumkárstvo. Heslo — „krom Uhorska nenie života,“ premenilo sa v plačlivý ponos: „v Uhorsku všetko dýcha psotu!“ — krom potomkov Izazla. Že sme tak ďaleko prišli, toho príčina to je, že sme pestovali judaismus.

A v týchto smutných pomeroch „Kresťan“ v skutku koná prácu apoštolskú, keď ľud od rokov mámený a docela už zaslepený poučuje, by záhube konečnej vyhol? Od židov to krčmarov, ktorí, keď budí sa cit svedomia v jednotlivcoch, naraz im svedomie tým ohlušia, že veru to, čo kňaz v kostole káže nenie pravda, že života večného niet, že peklom strašif, je remeslo kňazovo, že peklo tu je na svete tomto. A tak teda nie len imotne ale aj duševne o všetko ľud pripravuje.

Kruh katolícky vzdor všetkým úkladom sa založil, a dnes nie len že jestvuje, ale kvíťne, lebo údov je do 140. Utvorilo sa kasíno z verejnou službou božou. Z úst nášho duchovného otca odznely slová: „Veni sancte Spiritus“ a veru nejednému v chráme sa zalialy oči slzami od radosti, vediac to, že skoro nemožnosť museli sme prelomiť, počas zakladania spolku. Už keď sme išli pod zástavou do chrámu Pána, ktorej okrasa najskvelejšia je znak sv. križa, z hlbky srdca sme si vzdýchli a priali nepriateľom našim milosť božiu. Úfali sme neohrožene, že tak, jako sme sa nezaňhanbili vtedy, keď na válné shromáždenie tiahli sme pod tou zástavou do Žiliny, že ani napozatým nedopustí P. Boh, zahanbiť sa snaham našim.

Večer bola hostina na ktorej sme sa úprimne zabavili v prítomnosti duchovenstva okolitého. Blahozelania odznely na Leva XIII, kráľa Fr. Josefa I. na biskupa J. Bende atď. Miestnosť kasína pozostáva zo troch izieb, ktoré okrašľuje znak sv. križa so zumierajúcim Spasiteľom, dielo to umelecko rezbárske: podobyzeň Leva XIII. a kráľa Fr. Josefa slávne panujúcich. Kasíno navštevujeme usilovne deň po deň. Pán predsedsa miestny náš milovaný farár Dr. Josef Teszelský z času na čas drží nám prednášky. S Bohom do najbližšieho razu. Boh zehňaj snahy „Kresťan-a“!

Byttčan.

Chrenovec 4-ho febr. 1890.

Slachetný Pane!

Nemyslite si, že som ja nejaký neskúsený človek; pochodil som celú Lombardiu, Štajersko, Viedeň, Judapešť, Sedmohradsko atď.

Rácte tedy uverejniť moje riadky. Raz Vám takto prindem domov — a veru je tomu už dobrých 13 rokov: „Hľad! Už idú! Aj keď ste len tu. Všetko sa mi smeje. »Vítajte, vítajte!« Keď ste len prišli! „Či už viete že máme nového notára?“ Čo, notára? a jako že ho zovú? »Nuž voľaky Ondódy.« Čo, Ondódy? dajte pozor moje deti, to slovo mi nelichotí, žeby nás ten

neodral! Toto jim prorokujem, vtedy idúc z Prievidze. Ale veru moje proroctvo sa mi za čas nevyplnilo. Z nášeho notára stal sa veľmi poriadny človek; úrad si spravodlivo zastával, nám bol vo všetkom na pomoci, do kostola rád chodil, z prvu mu síce jeho úrad dosť pomáľ šiel, potom ale sa tak vycvičil, že nám — buď B. chvála — v ničom nepochybil. Preto si aj takú dôveru získal u nás, že po niekoľko rokoch našich p. rychtárov si skoro sám mohol volievať.

Tu na raz milý chlapík pobere sa Vám a začne si; „Táto hospoda mi je tmavá, malá, studená vlhká, ja mám veľa roboty, potrebujem pisára, toto dajte srúcať, túto novú dlážku, túto pec čo ste vlní vystavili, preč!“

Stalo sa mu všetko po vôli, nič neosožilo. My nasrašení, už sme mu aj do p. veľkomožných počali nadávať. Jakože my — hútame — budeme za tebou do Prievidze chodiť, kde ty chceš ísť bývať, je to z Rástočného vyše pol tretej hodiny a z druhých 7 obcí málo čo menej. »A vy ryhtári každú nedeľu, abo sviatok ráno sa musíte tu ustanoviť na rozkaz:« toto je váš kostol, tu bude omša! My prestrašení našemu novému veľkomožnému všetko sme po vôli urobili, on ale v tejto trme-mrve predsa odišiel od nás z Veľkej Čiausy do Prievidze bývať. Roskázal na naše útraty všetkým dedinám úradné pečate porobyť, potom jim tie odoberúc, pri seba drží, pre passy na statok, alebo ich potvrdenie každý musí k nemu utekať. Daňové knižičky nám od dávna nechce vydať do ruky. Z kadekoľvek príde človek k nemu, jeho prvá otázka je: „Videls niečo!“ „Videl p. veľkomožný, srnu, zajáca, jarabicu atď. On hybaj na polovačku, potom už trpi naše pole, zeleniny, konopy, beda tomu, kdo sa ohlási, ten je burič, pánslav.“

No, to mu ešte málo bolo. Nahovoril rychtárov, že vraj to príde lacnejšie obcám, keď sluha poštársky bude spoločný, lebo aj on že ho potrebuje na úradné veci, následkom čoho shabal miestnu poštu do Prievidze, sluha ide k nemu za včas rána, tam u neho do zahrady. Ale Bože môj! keby toto už všetko bolo! Ujistujem Vás Velebný p. Redaktor, že ani Vaše noviny Vám nepostačia, kebych všetky naše mizerie som mal opísať. — Nuž ale či tieto nesvedomitosti my ozaj musíme trpeť? Či len naša farnosť je na to odsudená, aby takýmto tyranom chlieb dávala, a ich otrokyňou bola? Utekám nedávno celý rozbuřeny a nazlobený ku švagrovi, a tam na moje šťastie najdem aj viacej rychtárov ponosujúcich sa, že p. notár im zakázal držať »Krešfana« lebo že každého shodí so služby, ktorý by sa opovážil predplatiť naňho.

Nuž ale ľudia Boží! Kdeže je vaša smelosť, váš ráz (character), ktorý vaši otcovia mali? Vy na tie noviny, ktoré vám oči otvoríť chcú, predplatiť nechcete na bezprávny rozkaz jedného notára? Nuž, či vy to n. viete, že notári su tí najväčší otroci vládnej strany, a tak nemôžu mať žiadneho vlastného presvedčenia. Či je to vzdelenosť, keď sa — jako hovoríte — z nášho nešťastia vysmieva? „Ja vás vraj sosobášim aj vo veľký Piatok, a v kostole máte čas aj o rok?“ Svoju podchvostinu ale pri párení si pod kabát skrýva, lebo sa vraj hanbí. — Pekný charakter. Nuž a keď prídu voľby, čo-že bude? Nemáte dosť príčiny na rozmyšľanie z minulej handlovskej voľby do stoličného výboru? Dosť ali sme o tom úradnú vedomosť neskoro večer, a rano »marš« do Handlovej. Dali ste si cedulky popremieňať k úcte vášmu veľkomožnému, lekára ale Kovalčika, ktorý vás svedomite opatruje, a ktorého tak radi máte, ste vynechali! Čo-že bude, keď nastanú krajinské voľby?

Vy sa vychvaľujete, že ste dobrí katolíci, toto je ale len chvástanie sa.

Alebo sa nazdávate, že vás druhí brániť budú, keď sa vy dáte pálenkou, alebo pár zlatými pri volbách podplatiť, jako to v minulosti viacej z vás aj tak urobilo? Však je to veľký hriech, nesvedomitosť. Môžu sa potom iní statoční ľudia usilovať, jako len chcú, keď vy sami naproti sebe bojujete a sami si žobráciu palicu berete do ruky. Tak veru susedia moji, berme si príklad s druhých. tí sú už sriadení, a my ešte spíme, musíme byť aj v skutkoch katolíci, nie len v srdci, aby sme takto každému vlkovi v koži ovčej mohli do očí pozreť; po druhé: aby sme čítali čím viacej katolícke spisy a noviny, ktoré nás poučujú a oči nám otvárajú.

Prečo by na pr. »Krešfan« do našich obcí nemohol aj vo väčšom počte chodiť? Asnáď pre notára? Keď budeme všetci spolu držať, čože nám urobia pre zákonitú pravdu? Nuž veď keďby ten aj nezakonnite chcel prenasledovať niektorého rychtára, či už tam nenie pomoci? Asnáď nám nejakého liberálneho povahača pošlú na krky za rychtára? To nemôžu. Alebo tá asnáď mrzí ten rychtársky dôchodok, čo bereš od obce 30—40 kr. na besnicu, keď ideš k notárovi na rozkaz? To nemôže byť. My žiadame, aby on vo svojom okrese býval, a keď sa mu dľa zákona pokračovať nepáči, nech ide v čerti, zkadiaľ prišiel. My si požadujeme; aby nás, ktorí k ľudovej strane patríť si žiadame — preto neprenasledoval.

Nech žije ľudová strana

Chrenovčan.

Z L'UPTOVA 25. febr. 1896.

Vážení pán redaktor!

Smutné chýry idú po Liptove. Hovorí sa, že liptovského nadžupana oči bolia. Keď sa opýtaš: prečo? Nuž ti odpoveďia, že ho musia bolieť, keď mu ľudová stránka oči kole. Ba mnohí hovoria, že L'udvikovi Kürthy, liptovskému nadžupanovi, ľudová stránka už oči vyklala; k tomu ešte jazyky to chcú dokázať tým, že vraj na oslep vyzdvihovať a úradu pozbavovať dáva takých úradských, ktorí sa neklanjajú jeho z'atým telcom a opovážia sa proti jeho všemohúcej vôli s ľudovou stránkou cítiť. Že je zaslepený tento hýrny nadžupan, to mnohí dosvedčujú tým, že ho musia jeho drabovia a pätylizači vodiť, nie sice, ako slepého žobraka za palicou, ale vraj za nosom na sladkom, mädovom, cukrovom motúzku.

Tento z kalvínskeho Komárna privandrovaný, na ten čas v Liptove vraj všemohúci a pritom všetkom za nosom vodený páňko dal dňa 22. febr. aj učanský úrad vyzdvihnúť. Nuž a prečo? Či snáď lučanský úrad korheľoval? alebo ho z krčmy na sánkach v opilosti vozili domov, alebo ho snáď mládež kameňovala na ceste z krčmy o polnoci? Nie! Či židom drevo pokradol; či mrtvých na testamenty podpisoval? Či chudobným sirotám a vdovám majetky poodoberal? Nie! Či si s notárom vojanskú daň podelil? Nie! Či spoločný les predal tak, že spoločnosť na útraty ešte doplácať musela? Nie! Či rozširoval nemravnosť tak, že ho ženy pre priveľkú dotieravosť do potoka namočily? Nie! Či sa bez kľúča vto il do cudzej truhly, a z nej tridsať strieborných vzal, pre ktoré od žandárov poviazaný a od súdu do kr. seďrie vyslaný bol na desať dní švagra navštíviť? Nie! Či v spoločnom lese gazdoval od buku do buku? Nie! Či lučanský úrad klamal, zdieral? Nie! veď toto sú

čnosti takých liberálcov, ktorí by radi pri masných hrncoch na veki sedeli, a do Mikuláša chodia plakať, keď ich nemôžu do rúk dostať. Takýchto liberálnych čností sa za ľud zaujatý úrad nedopustí. Nedopustil sa ich ani úrad lučanský. Obec Lučky už dávno nemala tak spravodlivého, striedlivého, starostlivého a nesebeckého úradu, ako bol terajší; ale si ho obecenstvo aj ctilo! A možno, že tato úcta je istým liberálcom trň v oku; trň z oka ale treba odstrániť.

Aby úrad vyzdvihli, hľadali a našli príčinu tú, že úrad cestovú daň aj od takých občanov prijal, ktorí neboli povinní cestovú daň platiť. Rozumie sa, túto vybratú daň si úrad riadne zapísal a stoličnej vrchnosti až do haliera odovzdal, a stoličná vrchnosť veru nepovedala, že je mnoho tej dane. A prečo prijal daň od takých, ktorí neboli povinní platiť? Preto, lebo nedostal výkaz cestovej dane, iba okolo Všetech Svätých, vtedy, keď bola cestová daň skoro celkom zaplatená. A tak omýl sa mohol stať pri vyberaní dane z pamäte; lenže tento omýl zapríčinili tí páni, ktorí dane vyberať nakladali a výkazu neposlali.

Že je úrad lučanský vzdor tomuto nevinnému omýlu tak náhle vyzdvihnutý, tam si je dačo aj sám na príčine. Prečo redžal s liberálci? A keď už chcel naskrze s ľudovou stranou držať: prečo neposlal aspoň toho chýrečného pána Vyzuváka, ináčej Stiefelknechta, do Pešte „na zárobky,“ keď sa mu pán Vyzuvák sám núkal?! Pravdaže z urbárskej kassy do liberálnej, k cestovaniu hotovej kapsy presypať a nečo i pre seba vyjednať: to sa nesrovnáva s úradom ľudovej strany . . . to uznávame.

V Troch-Sliáčoch sa nadžupan neponáhlal tak veľmi s vyzdvihnutím úradu, ako na Lúčkach. V Troch-Sliáčoch už minulej jasene vynašla vrchnosť, že z cestovej kassy okolo päť sto zlatých chybuje; navzdor toho úrad sliáčanský ešte začiatkom februára uradoval; nuž ale to bol vraj úrad liberálny.

Ba či ozaj dá liptovský nadžupan aj toho rychtára vyzdvihnúť, ktorý proti zákazu zdravotné listy vydáva? Na túto otázku krútia liberálci hlavou a hovoria, že nie, lebo tento rychtár je liberál a ktomu ešte aj žid; a takému sa vraj ani vlas na brade nesmie pohnúť, kým Bánfi a Kürthy žije a gazduje.

Že Kürthy rozdiel robí medzi liberálnej a ľudovej strany úradskými: tomu sa ani mak nedivíme. Veď chudák Kürthy pre ľudovú stranu ani dňa, ani noci nemá; zvláštne od tých čias, čo sa ľudová strana i pod Krivánom zjavovať počína. Vo dne ju on škrtí, v noci ho ona dusí. Nedá mu spať, máta ho; a keď aj usne, vo sni zostrašeným hlasom tára: Ide Bánfi od Krivána, už ma ženie do Komárna Tomuto chudákovi sa nemáme čo diviť. Ale otázka je, čo si počne proti liberálnej zkaženosti v Liptove panujúcej Jufo Palugyay, liptovský podžupan, ktorý pri volbe sväte sfúbil, že bez ohľadu na politické a náboženské presvedčenie každému spravodlivosť vysluhovať, pravdu a právo hájiť bude. Čo tento statočný pán bude môcť vykonať: na to som veľmi, ale veľmi *Zvedavý.*

Z Hruština (Oravská st.)

Vážený pán Redaktor!

Z každej strany skoro sa ozývajú hlasy vo vašom obľúbenom časopise, aj ja príklad iných dopisovateľov nasledujúc rád by som o uvedení v našej obci tých novôt dačo čitateľom Kresťana sdělil.

Skutočne novo uvedené zákony na občanov, už bez tak v nesmiernych daňach pohružených, a k zemi utláčaných veľké bremeno uvalujú v každom, či v duševnom, či v telesnom alebo v hmotnom ohľade. Keď vezmeme do povahy duševný ohľad, či sa to neprotiví kresťanskému presvedčeniu, keď vidí človek, že vláda takú moc sebe privlastňuje, k čomu žiadneho práva nemá? že vláda cirkevné sobáše bez civilných za neplatné uznáva, že vláda siedmu sviatosť od Krista Pána ustanovenú šliape, ľahko do omýlu príde, k civilnému zákonu, týkajúcejmu sa manželstva privykne, a na konci siedmu sviatosť vážiť a ctíť prestane? Koľko unovania musí zniesť ten úbohý človek, keď do stavu manželského chce vstúpiť? Jak veľkú cestu musí konať, aby sa pred obličaj jeho urodzenosti civilnej mohol dostať? A keď sa aj dostaví pred civilného pána, nebýva účastným dobrého zachádzania, ale skorej opovrzenia a sekirovania. — Keď na hmotný ohľad patríme, o mnoho viacej má výdavkov taký človek teraz, nežli predtým, keď len s duchovným svojím pastierom ohľadom manželstva konal prácu. Teraz jestli chcú vstúpiť do stavu manželského dvaja, potrebujú ponajprv výťahy matrikulárne, rodné listy, ktoré ich dačo peňazí stoja, a ktoré predtým celkom neboli potrebné, keď ich duchovný pastier dobre poznal. Chcu-li dvaja vstúpiť do stavu manželského, ktorí prekážkou sú hatení, na odstránenia tejsze prekážky t. j. na dišpenzáciu nielen u vrchnosti duchovnej, ale teraz ešte aj u svetskej majú výdavky.

Naš p. opleckár, predtým učiteľom bol na katolíckej škole, a to za dlhší čas; lež približujúc sa ten čas (1895. okt. 1). ktorý mal predzvestovať z mŕtvých vstanie ľudu k životu (?) a úfajúc sa fabatku mastného, ukázal päty cirkvi katolíckej, v ktorej spasiteľnom lóne sa zrodil, a vstúpil do služby štátnej za matrikára. Mal on porí tejto vážnej (?) službe konať spolu aj úrad učiteľský v štátnej škole, ktorú s násilenstvom aj tu v našej obci z toho úmyslu uviedli, aby dobrá príležitosť bola pre patričného štátneho učiteľa matrikárstvo viesť. — Lež sláva a chvála našim katolíckym (ktorí 2 sú) učiteľom, ktorí nepopustili zo svojich školských žiakov ani jedného do štátnej školy, spolu chvála aj občanom, ktorí nesverili výchovu dieťok svojich do rúk civilného p. farára, a tak p. matrikár zostal na ľade, nosí síce meno štátneho učiteľa, ako od štátu vymenovaný, ale skutočne neučí ale komotizuje, a sladko si odýchuje bez všetkého ustávania a namáhania, berúc riadny učiteľský plat svoj. Z prvotku pri tých civilných sobášoch, pri tých civilných prázných ceremoniach počalo sa mu dobre vodiť, lebo mlad. ženici lakajúc sa hrozieb a násilenstvi jeho, i s vencom sa ustanovili v matrikári.

Pán matrikár — jedným slovom — nerád vidí p. kaplána nášho, že tak otvára oči ľuďom ale najviacej preto ho nerád vidí, že z príležitosti nového roku pri odbavovaní kolády nepoctil ho so svojou prítomnosťou, a neučinil ho účastným posvätenia domu jeho. Napajedený je strašne našo, kde len môže ohovára ho, upodozrieva, v jeho účinkovaní posudzuje, ba mu v krčme i do „sviň“ nadal.

S bohom.

T.

O Z N A M.

Romuald Zaymus rim. kat. farár bytčický pošta Bytčica, via Žilina
(Zsolna), trenčanská stolica

➡ má na predaj ➡**I. Zemiaky ranné:**

Aulon, okrúhle, biele, jamkami stredne hlbokými;
Lech, biele, vajcovité, plytkými očkami;
Marius, vajcovité, červené bieloflakovité;
Sulima, žlté, okrúhle, rapavé.

II. Zemiaky neskoršie zrelé:

Amylum, biele, ľadvienkovité, očkami na površí sediácimi;
Červené očko, biele s červenými očky;
Hannibal, okrúhle, plytkými tvamočervenými očkami;
Helios, podlhovate, žltavé, očkami plytkými;
Leliva, podlhovate, červené;
Topás, vajcovité, rapavé, plytkými očky;
Viola, fíjalovité, plytkými očky;

III. Zemiaky pozdné (v polovici októbra kopat sa majúce.)

Fidelio, fíjalový, podlhvý na pečenie chýrečný!;
Gloria, bieložltý, podlhovate, plytkočkate;
Klenot (magyar kincs Agnellyho) veľkobufvate žltý;
Obrovský modrý, fíjalový, plytkočkate;
P. esident Junkerov, stlačené valcovité, bledočervené;
Prvý z Frömsdorfu, veľký, biely;
Seydewitz, červený, podlhovajcovitý, plytkooký.

➡ Päť kilové vrečko z ktoréhokoľvek druhu za 90 kr.

➡ Dva druhy v jednom vrečku po 2½ kilo z bielych a červených za 1 zl.

➡ Päť kilové vrečko po jednom zemiaku z toľkých menších opatrených druhov, koľko len sadne na 5 kilo za 3 zlaté.

Semeno burgundicové

a) *Oberndorfského* žltého, na zemi sediaceho guľatého a
b) *valcovitého* (modell erfurtský) žltého druhu 5 kilové vrečko
buď z jedného buď z druhého alebo obojeho smiešano za 2 zl. 40 kr.

Anglický veľkozrnatý bôb:

Od dávna pestujem bôb tento čo pobočnú plodinu medzi zemiakmi a burgundicou. — Za tretím, do bočku vyoranéj brázdy nasadeným, zemiakom (nie teda za každým druhým, aby neboli veľmi zatienené zemiaky) dávam klá-ť po zrne bôbu tohoto. Kde sa má sadiť priesada — planta — burgundicová, tam sa do každej druhej brázdy kladie bôb, po zrne na stopu vzdáleno. Keď je čas presádzania, sadiť sa burgundica medzi dva vyrastené bôby pekne rovno do riadkov. Vyzreté struky oberú sa u mňa bôb tento do konca augusta býva zrelý; korene prázne vyfahajú sa, aby burgundica k vyrástiu svojmu viac svetla, slnka dostala. Struky na povalech dobre vysušené vymlátiť sa, šupy čo vzácna lahôdka dávajú sa kravam. Zrno dávam na múku mlieč; je ona výborným krmivom pre všetky hospodárske hoviadka; účinkuje veľmi na mäso, na utvorenie tela. Z múky bôbovej primiešanej z polovice ku múke rážnej peče sa jadrný, sytý, záživný chlieb.

Bôb tento s veľkou chvátavosťou za surova, tak jako hrach, hryzú u mňa starí, mladí robotníci a robotničky; uvarený a olúpaný zastupuje miesto gaštanov u chudoby mojej.

Bôb tento mal by pestovať na tu opísaný spôsob každý hospodár. Kto urobí zkušku s ním, istý som, že sa s ním nerozlúči.

Päť kilové vrečko za 1 zl.

Kapustné semeno.

Brunšvického druhu, o nízkych hlúbikoch a skalotvrдых hlávkach, čerstvého doma pestovaného 20 gramov rekommandovano v liste doposlaných za 30 kr.

Keclubňové semeno.

Pražského veľmi ranného druhu 10 gramov v liste rekom. poslaných za 40 kr.

Karafiátové-hrebičkové semeno:

Zo spanilých druhov 100 zrn za 50 kr. z Margaritských hneď prvého roku kvitnúcich a veľmi voňavých 100 zrn za 30 kr. Tieto tiež v listoch rekom. a v brkách rozposielam.

Poznámka. Zasielky frankujem, poľažne rekomandujem; preto prosím peniaze vopred poslať.

O Z N A M.**Mäd a ovocie**

majte v každej domácnosti celý rok, bo oboje napomáha a udržuje zdravie človeka v každom veku, najmä ale deťom jedno i druhé je veľmi prospešné, ale — len *mäd čistý a ovocie dobré.*

Čistý mäd a dobré ovocie je však nie vždy a všade k dostaniu, a nie za lacný groš. Každý ale, kto len chce a má čo jakú malú záhradku, môže snadným spôsobom pri nepatrných výdavkoch obojeho mať na celý rok; kto má veľkú záhradu, môže mať z toho aj väčší, menší pobočný dôchodok. Pravda — bez všetkej znalosti len tak vošlep nedá sa ani jedno ani druhé s osohom prevádzať.

Jako s osohom včeláríť, aby sme čo najviac medu docielili, a jako ovocné stromy pestovať, aby pri malých výdavkoch na malom priestore dali čo najväčšiu úrodu pekného ovocia; o jednom i o druhom poučuje časopis.

Včelár a ovocinár.

Vychádza v Turč. Sv. Martine už štvrtý rok, každý mesiac na jednom hárku.

Z tohoto časopisu naučíte sa i včeláríť so zďarom i ovocné stromy pestovať s osohom.

Predplatná cena na rok 1 zl.

Všetky 3 predošlé ročníky, ktoré obsahujú mnoho poučných vecí o včelárení a ovocinárstve, sú k dostaniu za zníženú cenu. — I. a II. Ročník každý osobitne po 75 kr., oba spolu za 1 zl. 10 kr. — Ročník III. sám za 90 kr. (ponevác malá zároba); všetky 3 spolu za 2 zl. i s poštou.

Predplatky zasielajte na

Vydavateľstvo „Včelára a Ovocinára“,
Turócz-Szt-Márton.

HOSPODÁRSTVO.**O sudoch.**

Už raz bola reč o sudoch; ponevác ale ja som veľký priateľ sudom výnovým, teda zas chcem čo — to o nich prehovoríť.

Jaknáhle sa vypije posledné víno so suda, hneď ho máme po boky postaviť, vodou dobre vyumívať, a až potom sirkou vykadiť; sirkový kvet čistý musí byť a nie s iným dačím miešaný; lebo len čistá sirka má ten najlepší účinok, že všetky škodlivé huby malé ači bacille, ktoré vínu škodia, vytlačie.

Tak musíme ale tú sirkou zavesiť do suda, aby tá roztopená čiastka nekvapkala doňho, podložme tedy z cinu abo zo železa platnu podôň. Sirka zatiaľ horí v sude, zakiaľ je len v

ňom trocha kyslíku (čistého povetria) ači oxy-
genu, ktorý keď krk má vykrútení, aj v tej
poslednej stope, sirka sa zadusí sama od seba,
ani štranok nepotrebuje k tomu. A s tým je
koniec kadeniu sirkovému.

Povetrie sa medzi tým v sude zohreje, a
kyselina sirková sa vryje do dierok dreva su-
dového. Čo ale len tak sa stane, je-li sud do-
bre zapchaný so špuntom, tak že ani dýchať
nemôže.

Sú i také sudy, ktoré nijak sa nechcú spri-
atelíť s kadením sirkovým, tak že sirka nechce
v nich na žiadaný pád horeť.

Ten pád obyčajne vtedy nastáva, keď
vnútro suda je obťahnuté plesnivými hubami,
ktoré sú zabijákom kyslíku.

V tomto páde inej pomoci nieto, jako aby
sme sud rozobrali a každú čiastku v dobrom
tuhom luhu sódovom vymyli a kefou po nich
na ostro pobehali.

Zdravé sudy, keď sú prázdne, vždy máme
mať v kadení sirkovom, t. j. aspoň každý mesiac
ich máme otvoriť a vykadiť, lenže v opätova-
nom páde mien sirky sa potrebuje.

Keď chceme do suda víno vliať, otvoríme
ho, a ovoňajme či z nútra razí sirkou; jestli
hej, smelo môže ten hroznový nápoj dnuká
skočiť, lebo v tom páde sme istí, že sa o o
nezlomí, ani chuť, ani farvu neztratí.

Takéto jednanie so sudmi nenie spojené s
výdavkami, a predsa veľký ošoh je z neho,
lebo nielen sudy môžeme bez reparacie pri ta-
kom spôsobe dlho upotrebovať: lež i vína naše
nebudú tak smrdeť hnilobou a čo ja viem čím,
jako to neraz je prinútený zkusiť človek, keď ho
nedbanlivý vinar núka s týmto posilňujúcim
nápijom Noema. *Kesovan.*

VYOBRAZENIE

Jozef Knezič bol v mestečku „Ráckeve“ rečenom
kaplán, a teraz je na šesť mesiacov do žalára odsú-
dený. On totižto zdvihol hlas proti novému zákonu,
ľud vyučoval, ako si má i ďalej náboženstvo pestovať;
on sa tak choval, jako mu jeho svedomie nakladalo.
Liberálcovia preto sa oborili proti nemu, ani jeho vlastný
bratér mu nebol priateľom, ba ešte i pri súde proti
mu svedčil ten farár, ktorý už raz i fary bol po-
zbavený, a tak žiadneho práva nemá druhých súdiť.

Odsúdili ho teda, lebo viac dal na vôľu Kristovú,
nežli na vôľu liberálcov. On plnil povinnosť, a preto
ho liberalizmus do žalára hodil.

On s tým len väčším sa stal v očiach Božích, v
očiach šľachetných

Kristus nechá po sebe šliapať, nad sebou zvíťazí
ale nie.

ODKAZY REDAKCIE.

Naším čitateľom a vôbec všetkým kato-
líkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok
„*Svätého Adalberta*“ (Vojtecha) v Trnave,
aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok,
ktorý sa stará o duchovný pokrok sloven-
ského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc
dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším
Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán
Šimon Klempa kanoník v Trnave.

Uj-Lak. F. K. Na meno p. farára posielame 5 exemplárov,
za ktoré predplateno bolo.

Piešťany. J. S. Tuším aj duše nešťastné mne privlastňujú
príčinu svojích múk. Dost ja mám práce; nie abych sa o také ma-
lichernosti staral.

Zvedavému. Jedla nenie dub, kto je ale tá Jedla, nesmieme
prezradiť.

Š. S. Noviny „A.“ majú vyše 4000 predplatiteľov.

Šidlo. Dopisov málo máme; tuším vám do päty skočila už
smelosť a vtip?

V.-Bittča: Váš článok pod spôsobom dopisu uverejňujeme.

Viedeň. S. L. My si vás len vážime zato, že si pestujete
reč materinskú; každého človeka núti k tomu už zákon prírodný;
aj to je pekne od vás, že ste neprestal byť uhorským občanom.

Zvedavý: Čím častejšie račte mať prácu s čiernidlom, čo
chvíľa i v pravopise budete dokonály. Teraz ešte kde tu sa
potknete.

Vrbové, Ferančík. Od vás vždy vďačne prijímame články na
papier poukladané; len viac pište o jednaní podocasníka, nežli o
osobných záležitostiach.

Lopašov, odpište nám, kde býva „cestujúci“, radi by sme
ho poprosili, aby nám čo-to sdelil. Považie umlкло.

Miava. G. L. Články a dopisy evanjelikov sú vždy srdečno
vítané u nás. Už ste dávno nepísal.

Judapešť. V. T. Keď ste len na zajačí skok od nás, prečože
k nám už raz nepriskočíte?

Gömörská stol. Z. M. Aj chýry vďačne prijímame.

Urmin. K. M. Aj sedliak má právo do novin písať, tak jako
ich má právo i čítať. Vaším dobrým pomerom sa každá šľachetná
duša len teší; nech Pán Boh živí vášho hl. p. lekára. A opleckár
sa jako chová? Zahanbite druhých a odpište nám, keď sa u vás
dačo nového príhodi.

Orava. Š. S. Liberalizmus sa len s násilnosťou vie udržať,
bár aj všemožná vrchnosť mu je na pomoci. My ale vytrváme až
do konca, zakiaľ nás medzi štyri múry nevopchajú. Svobodnomy-
selnosť si myslí, že je jej všetko svobodno, ač dovoleno.

Nitra. J. K. Aj cirkevné hodnosti od vlády závisia. Že ten
pán pri všetkých zásluhách to neobsiahol, to je nový dôkaz jeho
šľachetnosti a neohrožnosti; pod čiernym pásom neraz nábož-
nejšie srdce bije, nežli pod červeným.

Trenčín Protimudronček: Bohužiaľ, p. hl. spolupracovník je
ešte vždy chorý, modlite sa zaňho.

Dopisovateľov našich prosíme na to, aby dopisy svoje len na krátko, ale jadrno skladali, lebo ináč preveliké množstvo ani ich prečítať tým menej uverejniť nemôžeme, naše noviny len raz za týždeň vychádzajú, tedy niet toľko miesta, aby sme ich priniesť mohli.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knižná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame nasledovné knihy:

Pod nápisom „*Z vesny života*“ básne vydala Ľudmila Podjavorinská; cena je neviaz. Výtisku 70 kr.. viazaného ale 1 zl. V Ružomberku tlačou a nákladom Karla Salvu.

„*Katolícke noviny*“ vydáva Martin Kollár v Nádaši; vychádzajú mesačne dvakrát; cena: 2 zl. na rok.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 70) - 7 25 zl. Raž 6 45 - 6 50 zl. Jačmeň na krm 4 90 - 5 10 zl. do palenic 5 40 - 6 20 zl. na várku 6 40 - 7 80. Oves: 6 00 - 6 40 Kukurica 0 00 - 0 00 Proso 5 30 - 5 70. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drabši.
2. Olejové zrná. Lanové semeno 8 75 - 09 50 Koprné semeno: 9 00 - 9 25
3. Strova: Veľká biela fízufa 8 00 - 8 50 tmavá 8 75 - 9 50 okruhlá: 8 00 - 8 50, tarkavá 6 00 - 6 25 Sošovice 8 00 - 13 Hrach 3 50 - 9 50. Čisý 10 00 - 13 00 zl.
4. Kupecké zelinové plody: Mak 18 - 20. Burgyňa 2 00 - 2 20. Cibula 5 00 - 7 10. Cesnak: 19 - 25 zl. Petržefem: 5 00 - 9 00. Paprika 135 - 140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2 20 - 3 10. Slama. Na postielanie: 1 20 - 1 35 Žup 1 50 - 1 70.
6. Siatie: Červená ďatelina 28 - 38. Lucerna 28 - 35 zl. Jarní ľadník 5 50 - 6 00 zl.
7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a 241 hospodárskych volov; 170 dojných kráv. Nasledovné boly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 315 - 387 zl. Dojné kravy: za jeden kus 60 - 155 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 6573 kusov oviec: Ceny: 11 - 13 00 zl. za páru, a 13 - 16 kr. za živý kilo. Svňa: za kilogram 00 - 00. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené
8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26 - 40 zl. Vosk 164 - 165. Vajca 30 - 35 Loj. Maslo I. 80 - 160 zl. II. 60 - 110 mc. Slanina 45 - 48 00. udena 56 - 57 00 zl.
9. Remeň od 10 - 14 kl. tercy 140 - 145.
10. Kraviny vrázkované 170 - 175.
11. Pytlinky 255 - 260.
12. Tefaciny najl. víksovky 420 - 440, stredné ---- (fažené a vrázkované 330 - 340, blysk. remeň najlepši 165 - 175 prsné listy 165 - 175.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

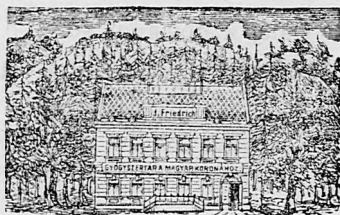
Od 20 rokov známe a chýrne

KARPATSKÉ ZDRAVOTNÉ PILULKY

vynajdené a pripravené jedine **JÁNOM FRIEDRICHOM**, lekárnikom v Malackách (*prešporská stol.*) sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému katarru, zpuchnutiu žalúdka, vet o n, zvratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltienici, bleďačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná, že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž jedna skatulka s **15 pilulkami 21 kr.**, balíčok obsa-

Známka ochrany.

hujúci **6 skatuliek stojí 1 zl. 5 kr.** Keď sa k cene piluliek priloží **20 kr.** a peňazita hotovosť keď pošle sa poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením už poštového kamkoľvek v rakú-ko-uhorskej ríši. Menej než balíčok nezasieľa sa.

Jediné zasielateľstvo u **Jána Friedricha**, lekárnika v Malackách, v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výtah z poďakovani.

Ctený pane! Istá Maria Csanová, ktorá od 20 rokov trpela za suché lamanie a krč v údoch, následkom užívania vašich výborných piluliek, sa tak vyliečila, že sa nevie prenadiť kde sa tie hrozné bolesti z jej teľa podely a preto sa vám, ctený Pane za zdravie modlí! Vaše pilulky sú tak obľúbené okolo nás, že ich hladajú z celého okolia, čo aj svedčí, že zásobu objednávam.

V Kraskové dňa 15-tého februára 1895. *Ľudmila Skultety.*

Veľkomožný Pane! Prosím keďby mi čo najskôr ráčili poslať z ich vytečných karpatských piluliek a síce jeden balíček. Vrelé vďaka Ľm, lebo bez ich zdravotných piluliek ani života nemám, ktoré môj život predlžujú, nech ich Boh z neba požehná a dá Ľm stále zdravie by aj naďalej mohli predlžovať život nemocným k nim sa utikajúcim.

Nyitra-Ujlak dňa 25-tého októbra 1895. *Stefan Vavrike.*

Urodzenému pánu lekárnikovi Jánovi Friedrich v Malackách! S úctou Vás upovedujeme, že naša milá matka, žena to Pavla Antala 14-ho toho mesiaca umrela v 80 roku svojho veku. Naposledí naložila nám, svojim deťom, aby sme Vám uprimnú vďaku vyslovili za tie pilulky mnoho rokov poslané. S týmto Vás prosíme, že i my tie isté pilulky donášaf si žiadame, a prosíme Vás, aby ste nám 8 balíkov a 6 skatúl poštovou dobiereou poslali.

Tót-Komlós, 23-ho decembra 1894. *Susanna Antal.*

Blahorodný Pane! Ráče mi poštovým obratom doposlať 3 balíčky z vašich výborných karpatských piluliek; ktoré sa proti nesnesiteľnému hlavobôľu čo výborný liek dokázaly a dokazujú.

V Slovenskom-Aradači dňa 7-ho januára 1895.

S úctou *Jozef Kolenyi* učiteľ.

TLAČIARENĚ
„SVĀTĚHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRĀTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť **preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na**

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJÍMA.

— BUDAPEST, —

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijíma jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.